

WERELDDOCUMENTAIRES

DVD BOX:

DARWIN'S NIGHTMARE, HUBERT SAUPER

EVERY GOOD MARRIAGE BEGINS WITH TEARS, SIMON CHAMBERS

THE OTHER CUP, DAMIÁN CUKIEKORN

ENEMIES OF HAPPINESS, EVA MULVAD

DIT LESMATERIAAL BEHANDELT VIER DOCUMENTAIRES EN BESTAAT NAAST EEN ALGEMEEN DEEL STEEDS UIT DRIE VERSCHILLENDE DELEN:

DOCENTENHANDLEIDING Deze bevat handvatten om de documentaire te behandelen. U kunt zelf op basis van tijd, behoefte en niveau bepalen hoeveel u uit dit materiaal gebruikt.

ACHTERGRONDINFORMATIE Deze hoort bij de docentenhandleiding en kan gelezen worden door docenten (en eventueel leerlingen) als extra ondersteuning in de informatie over het onderwerp en de documentaire.

OPDRACHTEN VOOR LEERLINGEN Deze kan apart geopend en/of geprint worden voor de leerlingen.

Deze opdrachten komen ook terug in de docentenhandleiding.

LET OP! Wanneer u het lesmateriaal uitprint, verwijzen de links niet meer naar de directe pagina's op de site zoals wanneer u deze aanklikt.

Het onderwerp van een documentaire kan variëren van heel dichtbij huis tot aan de andere kant van de wereld. Van iets heel persoonlijks tot wereldomvattend. Van politiek correct tot rebels. Van leuk en luchtig tot schrijnend en zwaar.. Welke insteek een documentairemaker ook kiest, hij/zij filmt altijd met het hart. Vele uren gaan zitten in het filmen op locatie, het regelen, het wachten, het opnieuw proberen. Dan volgen de maanden van montage. Wat blijft en wat niet, ook al is er met bloed, zweet en tranen aan gewerkt? Het resultaat levert altijd een blik op onze wereld. De blik van de maker op een wereld die wij soms goed kennen, maar vaak ook helemaal niet. Het kijken ernaar kan je verrassen, inspireren, irriteren of doen beseffen dat kijken alleen niet genoeg is.

Oxfam Novib zet zich al jaren in voor een betere wereld en ondersteunt mensen en organisaties in hun dagelijkse harde strijd om uit de greep van armoede te komen. JDFA toont ieder jaar films van documentairemakers die niet weggijken voor deze misstanden in de wereld om ons heen. Door hun documentaires worden wij getuige van dat wat beter kan. En beter moet.

De dvdbox bevat vier documentaires. Bij elke documentaire wordt in dit lesmateriaal stilgestaan bij de inhoud, het productieproces, de thematiek van de documentaire en hoe Oxfam Novib te werk gaat.

In *Darwin's Nightmare* zie je hoe de bevolking aan het Victoriameer in Tanzania in armoede leeft en honger lijdt, terwijl tonnen vis naar het Westen worden getransporteerd.

In *Enemies of Happiness* strijdt de jonge Afghaanse politica Malalai Joya voor een goede behandeling van vrouwen. Met gevaar voor eigen leven.

In *The Other Cup* doen Argentijnse daklozen hun best om mee te mogen naar het WK Voetbal voor Daklozen in Zweden, zodat ze voor even ontsnappen aan het leven op straat.

In *Every Good Marriage begins with Tears* komen traditionele en moderne opvattingen met elkaar in botsing als een dochter weigert uitgehuwelijkt te worden door haar Bangladesese vader.

WAT IS EEN DOCUMENTAIRE?

U kunt voor de vertoning van de documentaire een aantal algemene aspecten van documentaire bespreken. Vervolgens wordt in de verwerkingsopdrachten de voorkennis van de leerling geactiveerd. Om de leerlingen voor te bereiden kunt u aan de slag aan de hand van opdracht algemeen 1.

Zonder direct op de specifieke inhoud in te gaan kunt u vooraf en na afloop aan de slag met de voorbeelden op www.docschool.nl/docenten. Ook staan daar titels die te bestellen zijn als u meer documentaires in de klas wilt bekijken.

OPDRACHT ALGEMEEN 1

- Heb je wel eens een documentaire gezien? Vertel in het kort over die documentaire.
- Wie waren de hoofdpersonen en wat gebeurde er?
- Waar is de documentaire gemaakt?
- Wat is je het meest bijgebleven?

TOELICHTING

Met name wanneer het politiek beladen onderwerpen betreft worden termen als waarheid en werkelijkheid, die onlosmakelijk zijn verbonden aan documentaire, hete hangijzers in menige discussie. Want in hoeverre is de in de documentaire gepresenteerde werkelijkheid echt? En is de documentairemaker, die altijd manipuleert, eigenlijk wel in staat in het brengen van dé waarheid? Waar het in speelfilms gaat om het vertellen van een fictief verhaal, daar worden documentaires gestuurd door een zekere argumentatie. De maker heeft een bepaalde visie over iets of iemand. Met behulp van hetgeen een documentaire toont, worden als het ware bewijzen aangeleverd die deze visie onderbouwen. De ene documentaire presenteert dit als een zeer objectieve argumentatie, de andere documentaire geeft een meer persoonlijke invulling. In alle gevallen is er sprake van een subjectieve benadering. De maker gunt ons immers een blik op de wereld om ons heen, waarbij zijn/haar visie het uitgangspunt is. Dit onderscheid documentaire film van de journalistieke praktijk.

OXFAM NOVIB

Meer dan één derde van de wereldbevolking leeft in armoede. Dat zijn twee miljard mensen. De belangrijkste oorzaak van armoede is onrecht. Iedereen heeft recht op een eerlijk inkomen, voedsel, gezondheidszorg, onderwijs en een veilig leven. Jeder mens moet zijn of haar stem kunnen laten horen en heeft recht op een eigen identiteit. Vrouwen, kinderen en minderheden worden veelal het zwaarst door armoede en onrecht getroffen. Wereldwijd strijden mensen voor hun rechten en voor een fatsoenlijk bestaan. Oxfam Novib steunt hen daarbij.

Oxfam Novib gelooft in het zelfdoen van mensen en stelt ze in staat om aan hun toekomst te werken. Daarom stuurt Oxfam Novib geen mensen, maar geeft of leent geld aan lokale organisaties in ontwikkelingslanden. Zij weten immers het best waar de bevolking in die regio behoefte aan heeft. Het geld komt terecht waar het nodig is en wordt gebruikt waarvoor het bestemd is. Ook toekomstige generaties moeten van de resultaten kunnen profiteren. Oxfam Novib steunt zo ruim 850 organisaties en lokale initiatieven in ruim 60 landen. Dat kunnen organisaties van boeren of vissers zijn. Maar ook onderwijsinstellingen, vrouwenorganisaties, vakbonden of wereldwijd werkende organisaties voor mensenrechten.

TOELICHTING

Laat uw leerlingen opdracht algemeen 2 maken voordat zij één van de vier documentaires uit de dvd box hebben gezien. Een klassikale of individuele behandeling leert de leerlingen waar Oxfam Novib voor staat, hoe zij te werk gaat en in welke landen zij actief is. De documentaire sluit thematisch aan bij een van de basisrechten.

Op www.oxfamnovib.nl is onder andere informatie te vinden over de basisrechten en de kernlanden.

VOLGENS OXFAM NOVIB HEEFT IEDER MENS RECHT OP:

1. duurzame middelen van bestaan, hieronder vallen arbeid, handel en voedsel- en inkomenszekerheid;
2. sociale basisvoorzieningen, hieronder vallen gezondheidszorg en onderwijs;
3. leven en veiligheid, hieronder vallen noodhulp en conflictpreventie;
4. eigen identiteit, denk daarbij aan o.a. vrouwen, inheemse bevolkingsgroepen, homoseksuelen en gehandicapten;
5. maatschappelijke en politieke participatie, denk daarbij aan het onder de aandacht (blijven) brengen van burger- en politieke rechten.

In 19 kernlanden is Oxfam Novib werkzaam op elk van de vijf basisrechten:

1. Afghanistan
(te zien in <i>Enemies of Happiness</i>)	10. Mali*
2. Angola*	11. Mozambique*
3. Bangladesh	12. Niger*
4. Burundi*	13. Nigeria*
5. Cambodja	14. Pakistan
6. Congo*	15. Palestijnse gebieden
7. Ethiopië*	16. Rwanda*
8. India	17. Somalië*
9. Indonesië	18. Sudan*
	19. Uganda

* Opvallend: 12 van de 19 kernlanden liggen in Afrika.

OPDRACHT ALGEMEEN 2

Oxfam Novib hanteert een vijftal basisrechten, waar ieder mens recht op heeft en steunt projecten die een verbetering van die basisrechten tot doel hebben.

- Zoek op internet welke vijf basisrechten dit zijn.

In 19 landen is Oxfam Novib actief op elk van de vijf basisrechten. Dit worden de kernlanden genoemd.

- Noem deze 19 kernlanden. En wat valt je op aan de ligging?

Discussieer met elkaar over de volgende stelling: ontwikkelingslanden zijn een bodemloze put, daarom heeft geld geven geen zin.

Kijk op www.oxfamnovib.nl/doemee

- Wat zijn de verschillende manieren waarop je in Nederland een bijdrage kan leveren aan minder armoede?

OPDRACHTEN ALGEMEEN /LEERLINGEN

OPDRACHT 1

Heb je wel eens een documentaire gezien? Vertel in het kort over die documentaire.

Wie waren de hoofdpersonen en wat gebeurde er?

Waar is de documentaire gemaakt?

Wat is je het meest bijgebleven?

OPDRACHT 2

Oxfam Novib hanteert een vijftal basisrechten, waar ieder mens recht op heeft en steunt projecten die een verbetering van die basisrechten tot doel hebben.

Zoek op internet welke vijf basisrechten dit zijn.

In 19 landen is Oxfam Novib actief op elk van de vijf basisrechten. Dit worden de kernlanden genoemd.

Noem deze 19 kernlanden. En wat valt je op aan de ligging?

Discussieer met elkaar over de volgende stelling: ontwikkelingslanden zijn een bodemloze put, daarom heeft geld geven geen zin.

Kijk op www.oxfamnovib.nl/doemee Wat zijn de verschillende manieren waarop je in Nederland een bijdrage kan leveren aan minder armoede?

OXFAM NOVIB

Meer dan één derde van de wereldbevolking leeft in armoede. Dat zijn twee miljard mensen. De belangrijkste oorzaak van armoede is onrecht. Iedereen heeft recht op een eerlijk inkomen, voedsel, gezondheidszorg, onderwijs en een veilig leven. Ieder mens moet zijn of haar stem kunnen laten horen en heeft recht op een eigen identiteit. Vrouwen, kinderen en minderheden worden veelal het zwaarst door armoede en onrecht getroffen. Wereldwijd strijden mensen voor hun rechten en voor een fatsoenlijk bestaan. Oxfam Novib steunt hen daarbij.

Oxfam Novib gelooft in het zelfdoen van mensen en stelt ze in staat om aan hun toekomst te werken. Daarom stuurt Oxfam Novib geen mensen, maar geeft of leent geld aan lokale organisaties in ontwikkelingslanden. Zij weten immers het best waar de bevolking in die regio behoefte aan heeft. Het geld komt terecht waar het nodig is en wordt gebruikt waarvoor

het bestemd is. Ook toekomstige generaties moeten van de resultaten kunnen profiteren. Oxfam Novib steunt zo ruim 850 organisaties en lokale initiatieven in ruim 60 landen. Dat kunnen organisaties van boeren of vissers zijn. Maar ook onderwijsinstellingen, vrouwenorganisaties, vakbonden of wereldwijd werkende organisaties voor mensenrechten.

DARWIN'S NIGHTMARE

Niet alle documentaires zijn even makkelijk te begrijpen of op waarde te schatten als de context waarbinnen het onderwerp van de documentaire valt niet of onvoldoende bekend is. Dit onderdeel voorziet – indien nodig! – in achtergrondkennis over de context. Opdracht 1 en 2 kunt u laten maken voordat uw leerlingen de documentaire gaan zien. Een klassikale of individuele behandeling biedt de leerlingen de gelegenheid om (meer) vertrouwd te raken met het thema van de documentaire.

OXFAM NOVIB IN ACTIE

Mensen die in armoede leven, zijn vaak de dupe van oneerlijke handelsregels. Ze voelen als eerste de negatieve gevolgen van klimaat- of ecologische veranderingen. Oxfam Novib helpt mensen om zich te organiseren en op te komen voor een duurzaam bestaan. Oxfam Novib steunt daarvoor projecten en oefent politieke druk uit. In de documentaire *Darwin's Nightmare* zie je hoe de lokale bevolking in Tanzania in armoede leeft en honger lijdt, terwijl vis naar Europa en Japan wordt getransporteerd. Een vissoort die voor economisch gewin is uitgezet en een ecologische ramp heeft veroorzaakt.

CONTEXT: GLOBALISERING

De situatie rond de export van nijlbaarsfilet in Tanzania raakt overduidelijk één belangrijk begrip, dat vaak in het nieuws is: de globalisering (en de gevolgen ervan). Globalisering betekent letterlijk 'verspreid raken over de hele wereld'. Sinds we de beschikking hebben over moderne communicatiemiddelen als televisie en internet weten mensen veel sneller wat er aan de andere kant van de wereld gebeurt. Hierdoor raken we steeds meer met elkaar verbonden, maar ook afhankelijk van elkaar. Globalisering vindt plaats op politiek, economisch, sociaal en cultureel gebied. De economische globalisering springt het meest in het oog, omdat die tot schrijnende toestanden heeft geleid. Met name multinationals uit de rijke (westerse) landen profiteren van de economische globalisering. Denk maar aan de grote modemerken. Waarom in eigen land hoge productiekosten maken als je voor nog geen vier euro een spijkerbroek in China in elkaar kan laten zetten? Om er vervolgens in de winkel een prijskaartje van honderd euro aan te hangen. Of in het geval van Tanzania: ter plekke wordt de nijlbaars spotgoedkoop tot filet verwerkt en direct naar het Westen getransporteerd.

TOELICHTING

Door opdracht 2 worden de leerlingen direct bij het onderwerp van de documentaire betrokken. Inventariseer eventueel de voor- en nadelen klassikaal en schrijf die op het bord. Laat uw leerlingen vervolgens met elkaar in discussie gaan: zijn ze voor- of tegenstander van de economische globalisering.

OPDRACHT 1

• Over welke klimaat- of ecologische verandering maak jij je het meeste zorgen? In hoeverre kunnen we er iets aan doen? Wat doe je er zelf aan?

OPDRACHT 2

• Wat zijn volgens jou de voor- en nadelen van de economische globalisering? Noem er een aantal.

INHOUD: WAAR GAAT DARWIN'S NIGHTMARE OVER?

Enige voorkennis over de inhoud maakt een documentaire eenvoudiger te plaatsen en te interpreteren. Ook voorkomt het eventuele onaangename verrassingen. Laat uw leerlingen de korte inhoudsbeschrijving van de documentaire voor de vertoning lezen.

TIP

Bekijk online afleveringen van Tegenlicht over de globalisering:

<http://www.vpro.nl/programma/tegenlicht/afleveringen/28653235>

NA DE FILM

TOELICHTING

Met behulp van opdracht 3 worden uw leerlingen aangezet om na te denken over keuzes die een regisseur moet maken om zijn documentaire zo interessant mogelijk te laten zijn. Hij/zij wil immers de aandacht van het publiek vasthouden. Het is aan uw leerlingen om te verwoorden in hoeverre deze documentairemaker daarin is geslaagd. Het is belangrijk elementen uit de documentaire te bespreken die de meningen van uw leerlingen onderbouwen.

PRODUCTIE: HET IDEE EN HET FILMEN OP LOCATIE

Elke documentaire is uniek, omdat het productieproces nooit van te voren in zijn geheel vastligt. Dit onderdeel biedt inzicht in de totstandkoming, wat er allemaal bij komt kijken om een documentaire te maken. U kunt deze informatie na de vertoning met uw leerlingen bespreken en de opdracht klassikaal of individueel behandelen.

TOELICHTING

De export van nijlbaarsfilet, terwijl de eigen bevolking omkomt van de honger, is een van de voorbeelden die het gevolg zijn van de wijze waarop de huidige mondiale voedselindustrie functioneert. Zo wordt kostbare landbouwgrond in Brazilië liever gebruikt om soja te verbouwen ten behoeve van veevoer voor de Europese markt dan dat de lokale bevolking van de hongerdood wordt gered. En ontvangen Europese boeren dusdanig veel landbouwsubsidie dat daarmee de Afrikaanse boeren worden weggeconcurrerd, waarna de laatste naar Europa trekken om te kunnen worden ingezet als goedkope arbeidskrachten in de landbouw.

OPDRACHT 3

• Wat vond je van de documentaire *Darwin's Nightmare*? Probeer uit te leggen wat je goed en minder goed vond.

Discussieer met elkaar over de volgende stelling: economische vooruitgang is belangrijker dan ecologische achteruitgang.

OPDRACHT 4

Regisseur Hubert Sauper is er voor naar Tanzania getrokken, maar ook in Nederland zijn er genoeg absurde voorbeelden te vinden van de werkwijze van de voedselindustrie. Denk maar eens aan de bio-industrie.

Bedenk nu zelf een onderwerp voor een documentaire, waarbij je als uitgangspunt neemt 'de misstanden in de voedselindustrie in Nederland'. Doe eerst eventueel research via internet.

• Wat vertel je? Wat zou je allemaal filmen en hoe? Welke boodschap wil je de kijker meegeven? En wat is de titel van jouw documentaire?

TOT SLOT

JDFA is altijd benieuwd naar de manier waarop bovenstaande opdrachten in de klas zijn behandeld, heeft u tips en/of aanvullingen voor andere docenten? Dan kunt u deze mailen naar info@docschool.nl op het **uit de praktijk** gedeelte van Docschool worden deze onderling uitgewisseld.

Auteur: Olivier ten Kate

Eindredactie: JDFA

Vormgeving: Madeline Hageman

Technische realisatie: Driebit

DARWIN'S NIGHTMARE, HUBERT SAUPER

Frankrijk, België, Oostenrijk, 2004, 107 min.

Darwin's Nightmare is een titel van Jmaginefilm

WWW.DOCSCHOOL.NL / www.idfa.nl 020 6273329

GLOBALISERING

De situatie rond de export van nijlbaarsfilet in Tanzania raakt overduidelijk één belangrijk begrip, dat vaak in het nieuws is: de globalisering (en de gevolgen ervan). Globalisering betekent letterlijk 'verspreid raken over de hele wereld'. Sinds we de beschikking hebben over moderne communicatiemiddelen als televisie en internet weten mensen veel sneller wat er aan de andere kant van de wereld gebeurt. Hierdoor raken we steeds meer met elkaar verbonden, maar ook afhankelijk van elkaar. Globalisering vindt plaats op politiek, economisch, sociaal en cultureel gebied. De economische globalisering springt het meest in het oog, omdat die tot schrijnende toestanden heeft geleid. Met name multinationals uit de rijke (westerse) landen profiteren van de economische globalisering. Denk maar aan de grote modemerken. Waarom in eigen land hoge productiekosten maken als je voor nog geen vier euro een spijkerbroek in China in elkaar kan laten zetten? Om er vervolgens in de winkel een prijskaartje van honderd euro aan te hangen. Of in het geval van Tanzania: ter plekke wordt de nijlbaars spotgoedkoop tot filet verwerkt en direct naar het Westen getransporteerd.

WAAR GAAT DARWIN'S NIGHTMARE OVER?

Het Victoriameer is een van de grootste tropische meren ter wereld. Ooit leefden er honderden verschillende vissoorten. Totdat in de jaren zestig bij wijze van wetenschappelijk experiment de nijlbaars in het meer wordt uitgezet. Een ecologische ramp is het gevolg. Binnen mum van tijd vernietigt deze roofzuchtige vis namelijk 95% van de inheemse vissoorten. Daarnaast vermenigvuldigt de nijlbaars zich ook nog eens razendsnel. Voor veel Europeanen en Japanners is de nijlbaars een bijzonder lekkerrij, waardoor de vangst en export van nijlbaarsfilet voor het straatarme Tanzania een zeer belangrijke inkomstenbron wordt. Maar nu voltrekt zich nog een ramp. Terwijl vrachtvliegtuigen dagelijks honderden tonnen dure nijlbaarsfilet het land uitvoeren, lijdt de lokale bevolking honger. Een bevolking die genoeg mag nemen met verrotte viskarkassen en geteisterd wordt door prostitutie, AiDS en misdaad. De documentaire *Darwin's Nightmare* toont je op nuchtere wijze de pijnlijke gevolgen van de globalisering van de vrije markteconomie.

HET IDEE EN HET FILMEN OP LOCATIE

Tijdens het filmen van een documentaire over Rwandese vluchtelingen is regisseur Hubert Sauper getuige van een voor hem bizarre ervaring. Hij ziet enorme transportvliegtuigen landen. Ze brengen voedselpakketten voor een nabij gelegen vluchtelingenkamp van de Verenigde Naties en vertrekken met tonnen verse vis. Nadat hij ontdekt dat de vliegtuigen niet alleen voedselpakketten aanleveren, maar ook wapens, maakt Sauper dit gegeven tot het onderwerp voor zijn volgende documentaire *Darwin's Nightmare*.

Het filmen van *Darwin's Nightmare* is niet eenvoudig. En dat is nog zacht uitgedrukt. Door de situatie in het land kunnen ze zelden vrij opereren als een filmcrew. Om mee te kunnen vliegen met de transportvliegtuigen doen ze zich voor als piloten, in chique hotels als zakenlui en in de jungle als onschuldige rugzaktoeristen. Op straat houdt men ze voor missionarissen. In de visfabrieken zijn de managers bang dat ze inspecteurs

van de Europese Unie zijn. Heel veel tijd zijn Sauper en zijn crew kwijt aan het beantwoorden van lastige vragen van politieagenten. Wachten op het bureau, in de plaatselijke gevangenis of te midden van miljoenen viskarkassen in de bloedhitte van de Afrikaanse zon.

In de documentaire zie je uiteindelijk niets terug van de moeilijke productieomstandigheden. Sauper focust zich in zijn film enkel en alleen op de persoonlijke verhalen van de mensen die juist wel of juist niet profiteren van de handel in nijlbaarsfilet. Hierbij observeert Sauper groten-deels. Maar de regisseur selecteert ook! Nergens in de documentaire hoor of zie je bijvoorbeeld een arbeider uit de visfabriek aan het woord. Hoe hij/zij een inkomen verdient, waarvan gegeten wordt en de kinderen naar school kunnen. Door in de montage bepaalde verhalen een plek te geven, krijg je een beeld van de alarmerende situatie aan de oevers van het Victoriameer. Maar of dit een evenwichtig beeld is?

DARWIN'S NIGHTMARE / LEERLINGEN

OPDRACHT 1

Over welke klimaat- of ecologische verandering maak jij je het meeste zorgen? In hoeverre kunnen we er iets aan doen? Wat doe je er zelf aan?

OPDRACHT 2

Wat zijn volgens jou de voor- en nadelen van de economische globalisering? Noem er enkele.

TIP: Bekijk online afleveringen van Tegenlicht over de globalisering: <http://www.vpro.nl/programma/tegenlicht/afleveringen/28653235>

WAAR GAAT DARWIN'S NIGHTMARE OVER?

Het Victoriameer is een van de grootste tropische meren ter wereld. Ooit leefden er honderden verschillende vissoorten. Totdat in de jaren zestig bij wijze van wetenschappelijk experiment de nijlbaars in het meer wordt uitgezet. Een ecologische ramp is het gevolg. Binnen mum van tijd vernietigt deze roofzuchtige vis namelijk 95% van de inheemse vissoorten. Daarnaast vermenigvuldigt de nijlbaars zich ook nog eens razendsnel. Voor veel Europeanen en Japanners is de nijlbaars een bijzonder lekkernij, waardoor de vangst en export van nijlbaarsfilet voor het straatarme Tanzania een zeer belangrijke inkomstenbron wordt. Maar nu voltrekt zich nog een ramp. Terwijl vrachtvliegtuigen dagelijks honderden tonnen dure nijlbaarsfilet het land uitvoeren, lijdt de lokale bevolking honger. Een bevolking die genoeg mag nemen met verrotte viskarkassen en geteisterd wordt door prostitutie, AiDS en misdaad. De documentaire *Darwin's Nightmare* toont je op nuchtere wijze de pijnlijke gevolgen van de globalisering van de vrije markteconomie.

OPDRACHT 3

Wat vond je van de documentaire *Darwin's Nightmare*? Probeer uit te leggen wat je goed en minder goed vond. Discussieer met elkaar over de volgende stelling: economische vooruitgang is belangrijker dan ecologische achteruitgang.

OPDRACHT 4

Regisseur Hubert Sauper is er voor naar Tanzania getrokken, maar ook in Nederland zijn er genoeg absurde voorbeelden te vinden van de werkwijze van de voedselindustrie. Denk maar eens aan de bio-industrie.

Bedenk nu zelf een onderwerp voor een documentaire, waarbij je als uitgangspunt neemt 'de misstanden in de voedselindustrie in Nederland'. Doe eerst eventueel research via internet.

Wat vertel je? Wat zou je allemaal filmen en hoe? Welke boodschap wil je de kijker meegeven?

En wat is de titel van jouw documentaire?

EVERY GOOD MARRIAGE BEGINS WITH TEARS

Niet alle documentaires zijn even makkelijk te begrijpen of op waarde te schatten als de context waarbinnen het onderwerp van de documentaire valt niet of onvoldoende bekend is. Dit onderdeel voorziet – indien nodig! – in achtergrondkennis over de context. Opdracht 1 en 2 kunt u laten maken voordat uw leerlingen *Every Good Marriage begins with Tears* gaan zien. Een klassikale of individuele behandeling biedt de leerlingen de gelegenheid om (meer) vertrouwd te raken met de personages en de cultuur waarbinnen zij zich begeven.

OXFAM NOVIB IN ACTIE

Oxfam Novib steunt onder andere vrouwen om hun leven in eigen hand te nemen. Samen met andere organisaties steunt Oxfam Novib projecten, oefent daarnaast politieke druk uit en voert campagnes. Om de houding ten aanzien van mannen- en vrouwenrollen te veranderen en om geweld tegen vrouwen te stoppen. In *Every Good Marriage begins with Tears* zie je hoe traditionele en moderne opvattingen met elkaar in botsing komen. Shahanara weigert uitgehuwelijkt te worden, haar vader zegt dat het moet en wil van geen wijken weten.

OPDRACHT 1

In veel culturen is de rol van de vrouw in meer of mindere mate ondergeschikt aan die van de man.

- Hoe komt dat denk je? Hoe is de situatie in Nederland?

UITHUWELIJKEN

Uithuwelijken is een oude traditie waarbij partners elkaar niet zelf uitkiezen. Ouders of grootouders maken afspraken over een huwelijk zonder aan hun kinderen te vragen of zij het eens zijn met de keuze. Zowel jongens als meisjes kunnen worden uitgehuwelijkt. Als een jongen of meisje weigert in te stemmen met het gearrangeerde huwelijk leiden de ouders gezichtsverlies in de gemeenschap, waartoe zij behoren. De eer van de familie staat dus op het spel bij een uithuwelijking en de verschillende leden zullen dus meestal alles op alles zetten om de geplande bruiloft te laten plaatsvinden.

TOELICHTING

Afhankelijk van de (etnische) achtergrond van uw leerlingen kan het raadzaam zijn om uw leerlingen voor te bereiden op hetgeen zij zullen gaan zien, omdat het onderwerp mogelijk heftige emoties oproept.

INHOUD: WAAR GAAT EVERY GOOD MARRIAGE BEGINS WITH TEARS OVER?

Enige voorkennis over de inhoud maakt een documentaire eenvoudiger te plaatsen en te interpreteren. Ook voorkomt het eventuele onaangename verrassingen. Laat uw leerlingen de korte inhoudsbeschrijving van de documentaire voor de vertoning lezen.

OPDRACHT 2

- Hoe kijk jij aan tegen het fenomeen uithuwelijken?

EVERY GOOD MARRIAGE BEGINS WITH TEARS / NA DE FILM

TOELICHTING

Met behulp van opdracht 3 worden uw leerlingen aangezet om na te denken over keuzes die een regisseur moet maken om zijn documentaire zo interessant mogelijk te laten zijn. Hij/zij wil immers de aandacht van het publiek vasthouden. Het is aan uw leerlingen om te verwoorden in hoeverre deze documentairemaker daarin is geslaagd. Het is belangrijk elementen uit de documentaire te bespreken die de meningen van uw leerlingen onderbouwen.

PRODUCTIEPROCES

Indien u deze opdracht wilt behandelen, is het van essentieel belang om uw leerlingen hierop voor te bereiden aangezien het een gerichte kijkopdracht betreft! Elke documentaire is uniek, omdat het productieproces nooit van te voren in zijn geheel vastligt. Dit onderdeel biedt inzicht in de totstandkoming, wat er allemaal bij komt kijken om een documentaire te maken. U kunt deze informatie na de vertoning met uw leerlingen bespreken. Laat uw leerlingen momenten benoemen die opvallend zijn voor de relatie tussen de maker en het onderwerp van deze documentaire.

TOELICHTING

Enkele voorbeelden zijn:

1. Wanneer de traditionele kledij voor het huwelijk wordt gepast, krijgt ook Chambers een outfit en showt dit heel even in beeld;
2. Tijdens het huwelijk in Bangladesh wordt aan Chambers gevraagd of hij op Hushnara wil letten;
3. Thuis in de keuken praat de moeder op vertrouwelijke toon tegen Chambers alsof hij geen camera vasthoudt;
4. Aan het eind wordt gevraagd of Chambers gekoppeld wil worden aan een meisje uit Bangladesh.

OPDRACHT 3

- Wat vond je van de documentaire *Every Good Marriage begins with Tears*? Probeer uit te leggen wat je goed en minder goed vond.

OPDRACHT 4

Op een aantal momenten in de documentaire merk je dat regisseur Simon Chambers niet alleen bezig is met het filmen van de uithuwelijking van Shahanara en Hushnara, maar ondanks zijn camera zelf ook deel uit maakt van de situatie waarin de meisjes zich bevinden.

- Kun je enkele momenten noemen?

EVERY GOOD MARRIAGE BEGINS WITH TEARS / COLOFON

TOT SLOT

JDFA is altijd benieuwd naar de manier waarop bovenstaande opdrachten in de klas zijn behandeld, heeft u tips en/of aanvullingen voor andere docenten? Dan kunt u deze mailen naar info@docschool.nl op het **uit de praktijk** gedeelte van Docschool worden deze onderling uitgewisseld.

Auteur: Olivier ten Kate

Eindredactie: JDFA

Vormgeving: Madeline Hageman

Technische realisatie: Driebit

EVERY GOOD MARRIAGE BEGINS WITH TEARS, SIMON CHAMBERS

Engeland, 2006, 52 min.

Every Good Marriage Begins with Tears is een titel van Filmstransit

Met dank aan de JKON

UITHUWELIJKEN

Uithuwelijken is een oude traditie waarbij partners elkaar niet zelf uitkiezen. Ouders of grootouders maken afspraken over een huwelijk zonder aan hun kinderen te vragen of zij het eens zijn met de keuze. Zowel jongens als meisjes kunnen worden uitgehuwelijkt. Als een jongen of meisje weigert in te stemmen met het gearrangeerde huwelijk leiden de ouders gezichtsverlies in de gemeenschap, waartoe zij behoren. De eer van de familie staat dus op het spel bij een uithuwelijking en de verschillende leden zullen dus meestal alles op alles zetten om de geplande bruiloft te laten plaatsvinden.

WAAR GAAT EVERY GOOD MARRIAGE BEGINS WITH TEARS OVER?

Shahanara en Hushnara wonen in Londen en zijn door hun oudere zus gekoppeld aan twee mannen uit Bangladesh. De verwesterde Shahanara moet er niet aan denken uitgehuwelijkt te worden aan iemand die ze niet kent, maar omdat Mamun helemaal uit Bangladesh overkomt, vindt ze het ook zo zielig om hem meteen af te wijzen. Als ze dat niet veel later toch doet, wordt ze door haar vader verstoten. Dat doet pijn, maar Shahanara kiest liever haar eigen man. Hushnara lijkt de traditionele familiewaarden beter te kunnen accepteren. Na sterke twijfels en ruzie met haar moeder gaat zij uiteindelijk akkoord met een huwelijk in Bangladesh. Daar aangekomen slaat de radeloosheid toe bij het vooruitzicht dat het na de bruiloft nooit meer hetzelfde zal zijn. Hushnara verlangt naar de komst van haar rebelse zus, maar Shahanara is niet uitgenodigd door de familie. Meer dan een treffend beeld van een botsing tussen culturen, behandelt deze zeer persoonlijke documentaire een universeel thema: het bepalen van je eigen lot.

PRODUCTIEPROCES

Het belangrijkste verschil tussen een documentaire en een nieuwsreportage is hierboven al aan de orde gekomen, maar één aspect is nog onderbelicht gebleven: de relatie tussen de maker en de gefilmde. Voor een journalist is het nieuws van de dag bepalend in de keuze van een nieuwsitem. Als voor een reportage mensen worden geïnterviewd en gevolgd met de camera, is de journalist nooit langer dan een dag of een paar dagen in contact met die mensen. Een documentairemaker heeft daarentegen een veel hechtere band met zijn onderwerp en de mensen die in beeld worden gebracht. Een documentairemaker voert vaak lange voorgesprekken voordat een personage voor de camera vragen zal beantwoorden.

Daarnaast is een documentairemaker meestal weken, maanden of soms jaren bezig met zijn film. Er is daardoor veel meer tijd om elkaar beter te leren kennen. Hierdoor neemt het vertrouwen van een personage toe in de bedoelingen van de documentairemaker en zal daardoor openhartiger zijn in interviews en de camera makkelijker toelaten in zijn leven.

In het geval van *Every Good Marriage begins with Tears* had de documentaire nooit gemaakt kunnen worden als regisseur Simon Chambers niet zo'n goede band had met de familie, waar Shahanara en Hushnara deel vanuit maken. Dankzij de vriendschappelijke relatie, die in jaren is opgebouwd, kan hij met zijn camera een gesloten wereld binnen stappen en een zeer gevoelig onderwerp in beeld brengen. De unieke positie die Chambers inneemt, geeft hem de mogelijkheid om jou als kijker een oprecht en zelden vertoonde inzage te geven in het proces van uithuwelijking.

EVERY GOOD MARRIAGE BEGINS WITH TEARS / LEERLINGEN

OPDRACHT 1

In veel culturen is de rol van de vrouw in meer of mindere mate ondergeschikt aan die van de man. Hoe komt dat denk je? Hoe is de situatie in Nederland?

OPDRACHT 2

Hoe kijk jij aan tegen het fenomeen uithuwelijken?

WAAR GAAT EVERY GOOD MARRIAGE BEGINS WITH TEARS OVER?

Shahanara en Hushnara wonen in Londen en zijn door hun oudere zus gekoppeld aan twee mannen uit Bangladesh. De verwesterde Shahanara moet er niet aan denken uitgethuweld te worden aan iemand die ze niet kent, maar omdat Mamun helemaal uit Bangladesh overkomt, vindt ze het ook zo zielig om hem meteen af te wijzen. Als ze dat niet veel later toch doet, wordt ze door haar vader verstoten. Dat doet pijn, maar Shahanara kiest liever haar eigen man. Hushnara lijkt de traditionele familiewaarden beter te kunnen accepteren. Na sterke twijfels en ruzie met haar moeder gaat zij uiteindelijk akkoord met een huwelijk in Bangladesh. Daar aangekomen slaat de radeloosheid toe bij het vooruitzicht dat het na de bruiloft nooit meer hetzelfde zal zijn. Hushnara verlangt naar de komst van haar rebelse zus, maar Shahanara is niet uitgenodigd door de familie. Meer dan een treffend beeld van een botsing tussen culturen, behandelt deze zeer persoonlijke documentaire een universeel thema: het bepalen van je eigen lot.

OPDRACHT 3

Wat vond je van de documentaire Every Good Marriage begins with Tears? Probeer uit te leggen wat je goed en minder goed vond.

OPDRACHT 4

Op een aantal momenten in de documentaire merk je dat regisseur Simon Chambers niet alleen bezig is met het filmen van de uithuwelijking van Shahanara en Hushnara, maar ondanks zijn camera zelf ook deel uit maakt van de situatie waarin de meisjes zich bevinden.

Kun je enkele momenten noemen?

THE OTHER CUP

Niet alle documentaires zijn even makkelijk te begrijpen of op waarde te schatten als de context waarbinnen het onderwerp van de documentaire valt niet of onvoldoende bekend is. Dit onderdeel voorziet – indien nodig! – in achtergrondkennis over de context. Opdracht 1 en 2 kunt u laten maken voordat uw leerlingen *The Other Cup* gaan zien. Een klassikale of individuele behandeling biedt de leerlingen de gelegenheid om (meer) vertrouwd te raken met de personages en de cultuur waarbinnen zij zich begeven.

OXFAM NOVIB IN ACTIE

Samen met anderen zet Oxfam Novib zich in voor basisvoorzieningen voor iedereen: onderwijs, gezondheidszorg, water en sanitaire voorzieningen. Wereldwijd gaan er 80 miljoen kinderen (vooral meisjes!) niet naar school. Jaarlijks overlijden er jaarlijks 3 miljoen mensen aan aids. En leven circa 100 miljoen mensen op straat. Oxfam Novib steunt projecten in ontwikkelingslanden, voert campagne en oefent druk uit op wereldleiders. In *The Other Cup* zie je hoe Argentijnse daklozen hun best doen om mee te mogen naar het WK Voetbal voor Daklozen in Zweden. Voor veel van hen biedt dit project hen de kans – al is het maar voor even – om te ontsnappen aan de dagelijkse sleur van het leven op straat.

OPDRACHT 1

Onderwijs, gezondheidszorg, water en sanitaire voorzieningen. Het is in Nederland de normaalste zaak van de wereld. Maar stel dat plotseling een van deze voorzieningen zou wegvallen.

- Waarvan zal je op den duur de grootste hinder ondervinden? En waarvan het minst? Licht je antwoord toe.

DAKLOZEN

In Nederland schommelt het aantal daklozen momenteel rond de 50.000. Dat is lang niet zo erg als in sommige landen van de Derde Wereld. Daar leven, werken en slapen miljoenen kinderen en volwassenen op straat. In Nederland belanden mensen meestal op straat door een samenloop van omstandigheden. Werkloosheid, alcoholisme en/of drugsgebruik spelen vaak een belangrijke rol, waarbij het van kwaad tot erger gaat. Gelukkig zijn er hulporganisaties, waar daklozen terecht kunnen voor eten of onderdak. Denk maar aan het Leger des Heils of de Voedselbank.

In veel landen verkopen daklozen straatkranten. Dat is een krant met nieuwsberichten, interviews en achtergrondreportages vanuit en over de onderkant van de samenleving. Nederland kent tien verschillende straatkranten. Elke regio heeft zo zijn eigen krant. De krant kan gemaakt worden dankzij subsidies of donaties van bedrijven en particulieren. Een deel van de opbrengst van elke verkochte krant mogen de daklozen zelf houden, waarmee dus een eigen inkomen wordt verdiend. En hoe meer kranten ze verkopen, des te meer ze verdienen. Daarnaast worden kopers van een straatkrant geïnformeerd over de situatie van de daklozen in hun omgeving.

TOELICHTING

De verkoop van straatkranten geeft een dakloze een zinvolle dagbesteding. Hij/zij zal hierdoor minder overlast bezorgen door bedelen, criminaliteit, alcohol- of drugsgebruik. De verkoop bevordert hun deelname aan de samenleving, waarmee daklozen niet langer aan de zijlijn blijven staan. Het verkopen van de krant geeft daklozen zodoende meer zelfrespect.

INHOUD: WAAR GAAT THE OTHER CUP OVER?

Enige voorkennis over de inhoud maakt een documentaire eenvoudiger te plaatsen en te interpreteren. Ook voorkomt het eventuele onaangename verrassingen. Laat uw leerlingen de korte inhoudsbeschrijving van de documentaire voor de vertoning lezen.

OPDRACHT 2

- Welk effect denk je dat het verkopen van straatkranten heeft op de eigenwaarde van daklozen? Licht je antwoord toe.

NA DE FILM

TOELICHTING

Met behulp van opdracht 3 worden uw leerlingen aangezet om na te denken over keuzes die een regisseur moet maken om zijn documentaire zo interessant mogelijk te laten zijn. Hij/zij wil immers de aandacht van het publiek vasthouden. Het is aan uw leerlingen om te verwoorden in hoeverre deze documentairemaker daarin is geslaagd. Het is belangrijk elementen uit de documentaire te bespreken die de meningen van uw leerlingen onderbouwen.

PRODUCTIE

Elke documentaire is uniek, omdat het productieproces nooit van te voren in zijn geheel vastligt. Dit onderdeel biedt inzicht in de totstandkoming, wat er allemaal bij komt kijken om een documentaire te maken. U kunt deze informatie na de vertoning met uw leerlingen bespreken en de opdracht klassikaal of individueel behandelen.

TOELICHTING

Door de vragen weg te snijden, ontstaat er veel meer vaart in deze scène. De antwoorden zijn kort en krachtig en volgen elkaar in rap tempo op, waardoor het nergens saai of een-toning wordt. Het geeft een mooi beeld van hoe in verschillende landen wordt omgegaan met daklozen, hoe zij zich zelf voelen en tegen daklozen van andere landen aankijken. Je kunt je daarbij wel afvragen waarom Cukierkorn niet eerder de Argentijnse situatie aan de hand van ervaringen van de dakloze spelers aan de orde stelt. Nu wordt je als kijker enigszins op afstand gehouden. Je leeft minder mee met de daklozen als je niks afweet van hun ellendige positie. Pas in Zweden hoor je bijvoorbeeld hoe Sergio en Ruben over hun leven denken. Hoe de samenleving neerkijkt op hen, omdat ze zich geen dak boven hun hoofd kunnen veroorloven.

OPDRACHT 3

- Wat vond je van de documentaire *The Other Cup*? Probeer uit te leggen wat je goed en minder goed vond.

Discussieer met elkaar over de volgende stelling: je helpt daklozen meer door het geld voor de vliegreis en organisatie van het voetbaltoernooi aan hen zelf te geven.

OPDRACHT 4

Een van de opvallendste momenten waarin in *The Other Cup* wordt gebruik gemaakt van interviews, is als verschillende spelers van verschillende landen over hun ervaringen als dakloze praten.

- Wat was denk je het effect geweest als regisseur Damián Cukierkorn er niet voor had gekozen om zijn vragen aan de spelers weg te knippen?
- In hoeverre vond je het een goede keuze van de maker om de ervaringen van daklozen uit diverse landen op te nemen in de documentaire?

TOT SLOT

JDFA is altijd benieuwd naar de manier waarop bovenstaande opdrachten in de klas zijn behandeld, heeft u tips en/of aanvullingen voor andere docenten? Dan kunt u deze mailen naar info@docschool.nl op het **uit de praktijk** gedeelte van Docschool worden deze onderling uitgewisseld.

Auteur: Olivier ten Kate

Eindredactie: JDFA

Vormgeving: Madeline Hageman

Technische realisatie: Driebit

THE OTHER CUP, DAMIAN CUKIERKORN

Argentinië, 2006, 90 min.

The Other Cup is een titel van het Jan Vrijman Fonds

WWW.DOCSCCHOOL.NL / www.idfa.nl 020 6273329

DAKLOZEN

In Nederland schommelt het aantal daklozen momenteel rond de 50.000. Dat is lang niet zo erg als in sommige landen van de Derde Wereld. Daar leven, werken en slapen miljoenen kinderen en volwassenen op straat. In Nederland belanden mensen meestal op straat door een samenloop van omstandigheden. Werkloosheid, alcoholisme en/of drugsgebruik spelen vaak een belangrijke rol, waarbij het van kwaad tot erger gaat. Gelukkig zijn er hulporganisaties, waar daklozen terecht kunnen voor eten of onderdak. Denk maar aan het Leger des Heils of de Voedselbank.

In veel landen verkopen daklozen straatkranten. Dat is een krant met nieuwsberichten, interviews en achtergrondreportages vanuit en over de onderkant van de samenleving. Nederland kent tien verschillende straatkranten. Elke regio heeft zo zijn eigen krant. De krant kan gemaakt worden dankzij subsidies of donaties van bedrijven en particulieren. Een deel van de opbrengst van elke verkochte krant mogen de daklozen zelf houden, waarmee dus een eigen inkomen wordt verdiend. En hoe meer kranten ze verkopen, des te meer ze verdienen. Daarnaast worden kopers van een straatkrant geïnformeerd over de situatie van de daklozen in hun omgeving.

WAAR GAAT THE OTHER CUP OVER?

Als in 2004 honderden miljoenen mensen op televisie naar het EK voetbal in Portugal kijken, wordt in Zweden het WK voetbal voor daklozen georganiseerd. Een week lang vier tegen vier op een veldje in een buitenwijk van Göteborg. Landen als Brazilië, Italië, Engeland en Nederland spelen er om de wereldtitel. Voor het eerst doet ook Argentinië mee. De straatkrant van Buenos Aires zorgt voor het team, dat maar mag bestaan uit acht spelers. In *The Other Cup* zie je hoe hard de dakloze voetballers trainen op kaalgetrapte veldjes, armoedige pleintjes en in vervallen sportzalen. Langzaam maar zeker worden ze sterker en sterker. Dan breekt de dag aan waarop bekend wordt gemaakt wie er mee gaat. En kán, want de meesten blijken vanwege problemen met hun paspoort niet eens het land uit te mogen. Met een minimale selectie reist Argentinië toch naar Zweden af. De eerste wedstrijden worden met grote cijfers gewonnen, maar dan volgen al gauw de zwaardere tegenstanders. Zal het de Argentijnse daklozen uiteindelijk lukken om de finale te halen?

STIJL

Zoals elke kunstvorm kent ook documentaire film verschillende stromingen. *The Other Cup* is een combinatie van de stromingen Direct Cinema en Cinema Vérité. Bij Direct Cinema grijpt de documentarist niet in op wat zich voor de camera afspeelt. Hij registreert alleen, verder hoort of ziet hij hem nooit. En het lijkt dan alsof de camera (+ crew!) als een vlieg op de muur de gebeurtenissen observeert en dus overal bij is. Voor een groot deel van *The Other Cup* geldt dat regisseur Damián Cukierkorn de daklozen volgt (zoals in het openingsshot waarin Hugo een 'bed' voor de nacht maakt, in het vliegtuig of tijdens trainingen en de wedstrijden in Zweden). Daarnaast zit er in *The Other Cup* een duidelijk element van de Cinema Vérité: de interactie tussen de maker en degene in beeld. Zo zie je de daklozen veel voor de camera praten. Heel soms naar aanleiding van een vraag die je de maker hoort stellen, maar meestal zonder dat

er enige vraag gesteld lijkt te zijn. In het laatste geval is de vraag van de maker in de montage weggeknipt. Het lijkt daardoor alsof degene die in beeld staat uit zichzelf begint te vertellen, maar hetgeen hij vertelt, is dus door de maker gevraagd. Dat klinkt achteraf misschien heel logisch, maar zonder vragen krijgt de maker geen antwoorden. Alle antwoorden en opgenomen beelden samen moeten de maker uiteindelijk voldoende materiaal opleveren om in de montage een verhaal te kunnen maken zoals hij graag wilt dat jij te zien krijgt. Op een enkele tekst in beeld na zorgt de gekozen aanpak van Cukierkorn ervoor dat het verhaal van *The Other Cup* zichzelf te lijkt vertellen. In deze documentaire dus geen commentaarstem die het allemaal uitlegt voor je.

OPDRACHT 1

Onderwijs, gezondheidszorg, water- en sanitaire voorzieningen. Het is in Nederland de normaalste zaak van de wereld. Maar stel dat plotseling een van deze voorzieningen zou wegvallen. • Waarvan zal je op den duur de grootste hinder ondervinden? En waarvan het minst? Licht je antwoord toe.

OPDRACHT 2

Welk effect denk je dat het verkopen van straatkranten heeft op de eigen waarde van daklozen? Licht je antwoord toe.

WAAR GAAT THE OTHER CUP OVER?

Als in 2004 honderden miljoenen mensen op televisie naar het EK voetbal in Portugal kijken, wordt in Zweden het WK voetbal voor daklozen georganiseerd. Een week lang vier tegen vier op een veldje in een buitenwijk van Göteborg. Landen als Brazilië, Italië, Engeland en Nederland spelen er om de wereldtitel. Voor het eerst doet ook Argentinië mee. De straatkrant van Buenos Aires zorgt voor het team, dat maar mag bestaan uit acht spelers. In *The Other Cup* zie je hoe hard de dakloze voetballers trainen op kaalgetrapte veldjes, armoedige pleintjes en in vervallen sportzalen. Langzaam maar zeker worden ze sterker en sterker. Dan breekt de dag aan waarop bekend wordt gemaakt wie er mee gaat. En kán, want de meesten blijken vanwege problemen met hun paspoort niet eens het land uit te mogen. Met een minimale selectie reist Argentinië toch naar Zweden af. De eerste wedstrijden worden met grote cijfers gewonnen, maar dan volgen al gauw de zwaardere tegenstanders. Zal het de Argentijnse daklozen uiteindelijk lukken om de finale te halen?

OPDRACHT 3

Wat vond je van de documentaire *The Other Cup*? Probeer uit te leggen wat je goed en minder goed vond. Discussieer met elkaar over de volgende stelling: je helpt daklozen meer door het geld voor de vliegpreis en organisatie van het voetbaltoernooi aan hen zelf te geven.

OPDRACHT 4

Een van de opvallendste momenten waarin in *The Other Cup* wordt gebruik gemaakt van interviews, is als verschillende spelers van verschillende landen over hun ervaringen als dakloze praten.

Wat was denk je het effect geweest als regisseur Damián Cukierkorn er niet voor had gekozen om zijn vragen aan de spelers weg te knippen? In hoeverre vond je het een goede keuze van de maker om de ervaringen van daklozen uit diverse landen op te nemen in de documentaire?

ENEMIES OF HAPPINESS

Niet alle documentaires zijn even makkelijk te begrijpen of op waarde te schatten als de context waarbinnen het onderwerp van de documentaire valt niet of onvoldoende bekend is. Dit onderdeel voorziet – indien nodig! – in achtergrondkennis over de context. Opdracht 1 en 2 kunt u laten maken voordat uw leerlingen *Enemies of Happiness* gaan zien. Een klassikale of individuele behandeling biedt de leerlingen de gelegenheid om (meer) vertrouwd te raken met het hoofdpersonage en de cultuur waarbinnen zij zich begeeft.

OXFAM NOVIB IN ACTIE

Oxfam Novib steunt onder andere vrouwen om hun leven in eigen hand te nemen. Ook vindt Oxfam Novib dat mensen hun stem moeten kunnen laten gelden en steunt organisaties die burger- en politieke rechten eisen. Samen met andere organisaties steunt Oxfam Novib projecten, oefent daarnaast politieke druk uit en voert campagnes. Om te bereiken dat alle mannen en vrouwen hun burger- en politieke rechten gewaarborgd zullen zien en een actieve stem hebben in besluiten die van invloed zijn op hun leven. In *Enemies of Happiness* maak je kennis met Malalai Joya, een jonge Afghaanse politica, die strijdt voor een goede behandeling van vrouwen. Met gevaar voor eigen leven.

AFGHANISTAN – OP WEG NAAR DEMOCRATIE?

In 1987 trekt Rusland haar troepen na een acht jaar durende strijd terug uit Afghanistan. De oorlog is voorbij, maar overal in het land proberen lokale milities de macht te grijpen. Er vallen duizenden slachtoffers. Totdat halverwege jaren negentig een groep studentenvrijdigers zich ongekend hard en verbeteren in de strijd mengt. Deze studentenvrijdigers, de Taliban, weten in een paar jaar tijd alle macht naar zich toe te trekken. Vanaf 1996 maakt de Taliban de dienst uit in Afghanistan en bepaalt onder andere dat vrouwen niet meer alleen over straat mogen en gekleed moeten gaan in een *burka*. Meisjesscholen worden gesloten, muziek is verboden en bioscopen en televisiestudio's moeten hun deuren sluiten. De Taliban lijkt oppermachtig.

Totdat New York en Washington op 11 september 2001 het doelwit worden van terroristische aanslagen. De Amerikanen stellen al Qaida verantwoordelijk hiervoor. Deze terreurgroep staat onder leiding van Osama bin Laden en houdt zich schuil in Afghanistan. De VS eisen uitlevering van Bin Laden, maar de Taliban weigert. Waarop de VS besluiten om de Taliban ten val te brengen en Bin Laden zelf op te pakken. *“We hunt them down, smoke them out and bring them to justice,”* spreekt president Bush zelfverzekerd in de dagen na 9/11. De Taliban lijkt aanvankelijk verdreven, maar heeft de strijd niet opgegeven. Westerse legereenheden, die zorg moeten dragen voor de wederopbouw en veiligheid, worden met grote regelmaat aangevallen door de Taliban. In 2005 hebben er weliswaar verkiezingen plaatsgevonden, maar de rust is nog altijd niet teruggekeerd.

OPDRACHT 1

In veel culturen is de rol van de vrouw in meer of mindere mate ondergeschikt aan die van de man.

- Hoe komt dat denk je?

OPDRACHT 2

Zoek op internet naar bronnen, waarmee je informatie kunt verzamelen over Malalai Joya.

- Wie is zij? Hoe oud is ze? Uit welk deel of welke stad van Afghanistan is zij afkomstig? Hoe lang is zij al actief in de politiek? Wat zijn punten uit haar politieke programma? Hoeveel aanslagen zijn er op haar gepleegd? Zit ze nog in het parlement?

TOELICHTING

Onder andere op www.wikipedia.nl is genoeg informatie over Malalai Joya te vinden. Zij is geboren op 25 april 1979. Op vierjarige leeftijd vluchtte zij met haar familie voor de Russische invasie en in 1998 keerde zij pas weer terug in haar geboorteland. Sinds 2003 is Joya politiek actief en sindsdien overleefde zij vier aanslagen. Joya is afgevaardigde voor de provincie Farah. In het voorjaar van 2007 werd zij voor drie jaar uit het parlement verbannen wegens openlijke kritiek op enkele parlementleden.

INHOUD: WAAR GAAT ENEMIES OF HAPPINESS OVER?

Enige voorkennis over de inhoud maakt een documentaire eenvoudiger te plaatsen en te interpreteren. Ook voorkomt het eventuele onaangename verrassingen. Laat uw leerlingen de korte inhoudsbeschrijving van de documentaire voor de vertoning lezen.

NA DE FILM

TOELICHTING

Met behulp van opdracht 3 worden uw leerlingen aangezet om na te denken over keuzes die een regisseur moet maken om zijn documentaire zo interessant mogelijk te laten zijn. Hij/zij wil immers de aandacht van het publiek vasthouden. Het is aan uw leerlingen om te verwoorden in hoeverre deze documentairemaker daarin is geslaagd. Het is belangrijk elementen uit de documentaire te bespreken die de meningen van uw leerlingen onderbouwen.

PRODUCTIEPROCES: HET FILMEN VAN ENEMIES OF HAPPINESS

Elke documentaire is uniek, omdat het productieproces nooit van te voren in zijn geheel vastligt. Dit onderdeel biedt inzicht in de totstandkoming, wat er allemaal bij komt kijken om een documentaire te maken. U kunt deze informatie na de vertoning met uw leerlingen bespreken en de opdracht klassikaal of individueel behandelen.

TOELICHTING

Het point of view shot creëert spanning, omdat je het gevoel hebt als kijker mee te kijken met Joya, die voortdurend met de dood bedreigd wordt. De observerende stijl en de rustige manier van filmen (geen flitsende montage, het ontbreken van een commentaarstem en de beperkte spanningsboog) geven een duidelijk beeld van het politieke leven van Joya. Het point of view shot steekt daar enigszins opvallend bij af. Dit shot wordt vaak gebruikt in fictie film om identificatie met het personage te versterken en staat zodoende haaks op "het van een afstand" observeren in deze documentaire.

OPDRACHT 3

• Wat vond je van de documentaire *Enemies of Happiness*? Probeer uit te leggen wat je goed en minder goed vond.

Discussieer met elkaar over de volgende stelling: Malalai Joya is een verstandige politica.

OPDRACHT 4

Op één moment in de documentaire wijkt regisseur Eva Mulvad af van haar gekozen stijl om als een vlieg op de muur de gebeurtenissen te registreren. Als Joya in burka gekleed in de auto op weg is naar een bijeenkomst, neemt de camera het standpunt in van Joya's ogen. Je ziet het borduurwerk van de burka over de lens hangen en dit levert een krachtig point of view shot op.

• Waarom denk je dat Mulvad voor dit shot heeft gekozen? Wat is het effect op jou als kijker?

TOT SLOT

JDFA is altijd benieuwd naar de manier waarop bovenstaande opdrachten in de klas zijn behandeld, heeft u tips en/of aanvullingen voor andere docenten? Dan kunt u deze mailen naar info@docschool.nl op het **uit de praktijk** gedeelte van Docschool worden deze onderling uitgewisseld.

Auteur: Olivier ten Kate

Eindredactie: JDFA

Vormgeving: Madeline Hageman

Technische realisatie: Driebit

ENEMIES OF HAPPINESS, EVA MULVAD

Denemarken, 2006, 52 min.

Enemies of Happiness is een titel van Bastardfilm

 Oxfam Novib
ambassadeurs van het zelfdoen.

 VPRO

WWW.DOCSCHOOL.NL / www.idfa.nl 020 6273329

ENEMIES OF HAPPINESS / ACHTERGRONDINFORMATIE

AFGHANISTAN – OP WEG NAAR DEMOCRATIE?

In 1987 trekt Rusland haar troepen na een acht jaar durende strijd terug uit Afghanistan. De oorlog is voorbij, maar overal in het land proberen lokale milities de macht te grijpen. Er vallen duizenden slachtoffers. Totdat halverwege jaren negentig een groep studentenstrijders zich ongekend hard en verbeten in de strijd mengt. Deze studentenstrijders, de Taliban, weten in een paar jaar tijd alle macht naar zich toe te trekken. Vanaf 1996 maakt de Taliban de dienst uit in Afghanistan en bepaalt onder andere dat vrouwen niet meer alleen over straat mogen en gekleed moeten gaan in een *burka*. Meisjesscholen worden gesloten, muziek is verboden en bioscopen en televisiestudio's moeten hun deuren sluiten. De Taliban lijkt oppermachtig. Totdat New York en Washington op 11 september 2001 het doelwit worden van terroristische aanslagen. De Amerikanen stellen al Qaida verantwoordelijk hiervoor. Deze terreurgroep staat onder leiding van Osama bin Laden en houdt zich schuil in Afghanistan. De VS eisen uitlevering van Bin Laden, maar de Taliban weigert. Waarop de VS besluiten om de Taliban ten val te brengen en Bin Laden zelf op te pakken. "We hunt them down, smoke them out and bring them to justice," spreekt president Bush zelfverzekerd in de dagen na 9/11. De Taliban lijkt aanvankelijk verdreven, maar heeft de strijd niet opgegeven. Westerse legereenheden, die zorg moeten dragen voor de wederopbouw en veiligheid, worden met grote regelmaat aangevallen door de Taliban. In 2005 hebben er weliswaar verkiezingen plaatsgevonden, maar de rust is nog altijd niet teruggekeerd.

WAAR GAAT ENEMIES OF HAPPINESS OVER?

In 2003 hield Malalai Joya in het Afghaanse parlement een historische toespraak. De jonge vrouw sprak toen schande over de aanwezigheid van criminelen en krijgshoofden in de volksvertegenwoordiging. Een moedige daad, die haar werk als politica en voorvechter voor een goede behandeling van vrouwen vervolgens erg heeft bemoeilijkt. Niet alleen wordt Joya in lastercampagnes zwartgemaakt, ze is zelfs het doelwit geweest van aanslagen. Toch zet Joya haar strijd vastberaden voort. Voor alles wil ze gerechtigheid om wat er in het verleden is gebeurd. Een democratisch Afghanistan is haar hoogste ideaal. We volgen Joya in de laatste tien dagen voor de verkiezingen van 2005. Ze begeeft zich van onderduikadres naar onderduikadres en ondertussen spreekt ze haar achterban toe, neemt verkiezingsspotjes op en ontvangt vrouwen die in de problemen zitten. Dan breekt de dag aan waarop Joya niet alleen het jongste parlamentslid wordt, maar ook de bekendste vrouw van Afghanistan.

HET FILMEN VAN ENEMIES OF HAPPINESS

Regisseur Eva Mulvad filmt haar documentaire in de snikhete zomer van 2005 temidden van vluchtelingen en arme mensen. De angst voor een aanslag is constant aanwezig. Vooral 's nachts neemt de spanning toe. Het is moeilijk om mensen te vertrouwen. Iedereen of niemand kan vijandige bedoelingen hebben. In deze omstandigheden probeert Mulvad de verrichtingen van Joya's verkiezingscampagne vast te leggen. Mulvads documentaire kun je rekenen tot de Direct Cinema. Documentaires die tot deze stroming behoren, kenmerken zich door het gegeven dat de documentairemaker nergens ingrijpt op wat zich voor de camera afspeelt. In *Enemies of Happiness* registreert Mulvad alleen, verder hoor of zie je haar nooit. Het lijkt daardoor alsof de camera als een vlieg op de muur de gebeurtenissen observeert en constant overal bij is. Uiteindelijk moet in de montagefase bepaald worden wat in de uiteindelijke documentaire terecht komt en wat niet. Aan de montagetafel is dus pas het definitieve verhaal gecreëerd dat Mulvad aan de kijker wil overbrengen.

ENEMIES OF HAPPINESS / LEERLINGEN

OPDRACHT 1

In veel culturen is de rol van de vrouw in meer of mindere mate ondergeschikt aan die van de man. Hoe komt dat denk je?

OPDRACHT 2

Zoek op internet naar bronnen, waarmee je informatie kunt verzamelen over Malalai Joya. • Wie is zij? Hoe oud is ze? Uit welk deel of welke stad van Afghanistan is zij afkomstig? Hoe lang is zij al actief in de politiek? Wat zijn punten uit haar politieke programma? Hoeveel aanslagen zijn er op haar gepleegd? Zit ze nog in het parlement?

WAAR GAAT ENEMIES OF HAPPINESS OVER?

In 2003 hield Malalai Joya in het Afghaanse parlement een historische toespraak. De jonge vrouw sprak toen schande over de aanwezigheid van criminelen en krijgshoofden in de volksvertegenwoordiging. Een moedige daad, die haar werk als politica en voorvechter voor een goede behandeling van vrouwen vervolgens erg heeft bemoeilijkt. Niet alleen wordt Joya in lastercampagnes zwartgemaakt, ze is zelfs het doelwit geweest van aanslagen. Toch zet Joya haar strijd vastberaden voort. Voor alles wil ze gerechtigheid om wat er in het verleden is gebeurd. Een democratisch Afghanistan is haar hoogste ideaal. We volgen Joya in de laatste tien dagen voor de verkiezingen van 2005. Ze begeeft zich van onderduikadres naar onderduikadres en ondertussen spreekt ze haar achterban toe, neemt verkiezingsspotjes op en ontvangt vrouwen die in de problemen zitten. Dan breekt de dag aan waarop Joya niet alleen het jongste parlementslid wordt, maar ook de bekendste vrouw van Afghanistan.

OPDRACHT 3

Wat vond je van de documentaire *Enemies of Happiness*? Probeer uit te leggen wat je goed en minder goed vond. Discussieer met elkaar over de volgende stelling: Malalai Joya is een verstandige politica.

OPDRACHT 4

Op één moment in de documentaire kijkt regisseur Eva Mulvad af van haar gekozen stijl om als een vlieg op de muur de gebeurtenissen te registreren. Als Joya in *burka* gekleed in de auto op weg is naar een bijeenkomst, neemt de camera het standpunt in van Joya's ogen. Je ziet het borduurwerk van de *burka* over de lens hangen en dit levert een krachtig point of view shot op.

Waarom denk je dat Mulvad voor dit shot heeft gekozen? Wat is het effect op jou als kijker?